

Пам'яті О.О. Мойбенка

8 травня 2015 р. пішов з життя Олексій Олексійович Мойбенко – видатний український вчений-патолофізіолог, ім'я якого широко відоме за межами нашої країни, академік НАН України, доктор медичних наук, професор, завідувач відділу загальної та молекулярної патолофізіології Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, президент Наукового товариства патолофізіологів України, двічі лауреат Державних премій України в галузі науки і техніки, премій НАН України ім. О.О.Богомольця та М.Д. Стражеска.

Вже перші кроки наукової діяльності Олексія Олексійовича були пов'язані з вивченням патогенезу найбільш розповсюджених захворювань – патології серцево-судинної системи. У 1956 р., працюючи лікарем у відділі патолофізіології Інституту клінічної медицини ім. М.Д. Стражеска, О. Мойбенко самостійно проводив наукові дослідження з

проблем кровообігу малого кола та в 1964 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему «Гемодинамічні відносини між великим та малим колом кровообігу при гострій артеріальній гіпертензії». Подальший шлях Олексія Олексійовича, лікаря-науковця, нерозривно був пов'язаний із Інститутом фізіології ім. О.О.Богомольця НАН України, де він працював на посаді старшого наукового співробітника, а з 1974 р. – очолював відділ експериментальної кардіології, що згодом отримав нову назву – відділ загальної та молекулярної патолофізіології. У 1973 р. під керівництвом академіка М.М. Горєва Олексій Олексійович захистив докторську дисертацію на тему «Роль рецепторних зон серця в регуляції кровообігу». З 1992 р. він очолював Наукове товариство патолофізіологів України, був членом ради Міжнародного товариства патолофізіологів, членом Міжнародного товариства з вивчення серця.

О.О. Мойбенко зробив значний внесок у розвиток фізіології та патолофізіології серцево-судинної системи та імунopatології серця. Значних успіхів йому вдалося досягти при вивченні кардіогенних рефлексів, патогенезу гострого інфаркту міокарда, ішемічно-реперфузійного синдрому та у розробці нових методів фармакотерапії зазначених патологічних станів. Важливою рисою академіка Мойбенка була унікальна здатність поєднувати теоретичні надбання експериментальної патолофізіології із запитамі клінічної медицини. Блискучим прикладом цього є створення ним нових методів моделювання гострої ішемії та реперфузії серця, розробка та впровадження в клінічну практику нових методів терапії гострого інфаркту міокарда. Зокрема, під керівництвом О.О.Мойбенка було створено перший в світі водорозчинний препарат кверцетину, що успішно пройшов клінічні випробування та знайшов широке застосування в кардіологічній практиці в Україні та закордоном. Ретельні дослідження дали змогу на молекулярно-генетичному

рівні пояснити механізми лікувальної дії та розширити спектр застосування біофлавоноїду кверцетину, що є активною речовиною препарату Корвітин. Окрім антиоксидантного ефекту та здатності пригнічувати ліпоксигеназу було доведено здатність препарату пригнічувати протеасомну активність, змінювати експресію білків теплового шоку та модулювати активність експресії багатьох генів. Значним теоретичним здобутком наукової праці академіка Мойбенка останніх років було створення оригінальної концепції ендогенних механізмів кардіопротекції та переважного ураження гальмівних ланок функціональних систем при розвитку різноманітних патологій. Ці погляди узагальнені у великій колективній монографії за редакцією О.О. Мойбенка «Эндогенные механизмы кардиопротекции». В цілому Олексій Олексійович є автором 7 монографій та близько 450 наукових публікацій у вітчизняних і закордонних виданнях. Велику увагу О.О. Мойбенко приділяв підготовці наукових кадрів – під його керівництвом захищено 6 докторських та 33 кандидатських дисертації. Особливістю Олексія Олексійовича як керівника великого наукового колективу був його справжній демократизм, простота, доступність, вміння

розпізнавати в молодому науковці найкращі здібності для розкриття його наукового ядра. З ним можна було дискутувати, обговорювати будь-яку тему. Як писав Л. Бланки: «Можна поступитися силі, але, беззаперечно, підкоряються лише розуму». Саме у відділі академіка Мойбенка завжди панує атмосфера справжнього наукового пошуку, відданості науці, доброзичливості та взаєморозуміння.

Олексій Олексійович, безумовно, був лідером у галузі патологічної фізіології як основного напрямку медичної науки, що створює її міцний фундамент. Наукову діяльність О.О.Мойбенко успішно поєднував з науково-організаційною та суспільною роботою. Він керував Науковим товариством патофізіологів України (з 1992 р.), брав участь у роботі ВАК СРСР (1983 – 1988 рр.), ВАК України (1995 – 1997 рр.) та комітету з присудження державних премій України, був членом бюро відділення НАН України та членом деяких редакційних колегій медичних журналів, зокрема «Фізіологічного журналу».

Світла пам'ять про людину, яка чесно і гідно прожила своє життя, залишивши по собі плоди своїх добрих справ, завжди буде в наших серцях.